

แบบฟอร์มข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

บทความ/งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชื่อบทความ ศึกษาปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ

ชื่อผู้นำเสนอ คุณรชดา ศรีสุวรรณ

รหัสบทความ IRD-Conference2022_O_1

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ชื่อเรื่อง - จากเนื้อหาที่นำเสนอ ประเด็นเรื่องแนวทางตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 น่าจะสำคัญกว่าเรื่องปัญหา ควรพิจารณาปรับปรุงชื่อเรื่อง โดยเน้นไปที่แนวทางฯ
บทคัดย่อ -เพิ่มรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างคือใคร วิธีการในการเลือกตัวอย่างและจำนวนตัวอย่าง -ไม่ได้ตอบผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1
บทนำ -ปรับวิธีการเขียนย่อหน้าสุดท้ายของบทนำให้ชัดเจนว่าช่องว่างองค์ความรู้คืออะไร และปัญหาการวิจัยนี้คืออะไร
เนื้อหา -ปรับการเขียนขอบเขตการวิจัย วิธีวิจัยให้กระชับและชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องหน่วยการวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือ
ผลการวิจัย - นำเสนอผลการวิจัยไม่ชัดเจน ในเรื่องของผลการวิจัยข้อที่ 1 บางส่วนเหมือนเขียนรวมไว้ในแนวทาง ขอให้ปรับการเรียบเรียงนำเสนอให้ชัดเจน ทั้งนี้ ให้ตรวจสอบและปรับการเขียนนำเสนอผลให้สอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัย เครื่องมือ ตลอดจนผลการวิจัย
การทบทวนวรรณกรรมตลอดจนการอภิปรายผล - ควรนำงานวิจัยที่ใหม่ๆ มาใช้อ้างอิงเพิ่มขึ้น
อื่นๆ - ตรวจสอบคำพิมพ์ผิด

แบบฟอร์มข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

บทความ/งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชื่อบทความ ศึกษาปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ

ชื่อผู้นำเสนอ คุณรชดา ศรีสุวรรณ

รหัสบทความ IRD-Conference2022_O_1

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

- ให้นำเสนอให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์
- ควรปรับปรุงเนื้อหา/บทสรุป

ศึกษาปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ

รชดา ศรีสุวรรณ, ดร. พิมพ์นา ศรีบุญยพรรัฐ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ 2) เสนอแนะแนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ โดยการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informance) ✓

ผลการวิจัยพบว่า

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้มีการยึดหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

1. ความโปร่งใสรับรู้ข้อมูลของหน่วยงานได้ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ สำนักงานได้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนสอดคล้องกับ ความรับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ มีความรับผิดชอบเมื่อความผิดพลาดเกิดขึ้น ตรวจสอบโดยการใช้อำนาจอรัฐ และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อจำเป็นต้องปฏิบัติโดยยึดหลักนิติธรรม และความโปร่งใส เป็นหลัก ต้องมีความกระตือรือร้นในการแก้ไข และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง

2. หลักการมีส่วนร่วม การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการรับฟังปัญหาและได้รับข้อเสนอแนะจากบุคคลภายนอก และผู้บังคับบัญชาควรจะต้องรับฟังปัญหาจากการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ทำงานโดยตรงจึงรู้จักปัญหาได้ดีกว่า

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล, ปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ

**Study the Problem of implementing good governance principles of the Secretariat
of the senate.**

Rachada Srisuwan

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

Email: pung_melody@hotmail.com

Abstract

this research The objectives are 1) to study problems affecting the implementation of good governance principles of the Secretariat of the Senate 2) Recommend guidelines for implementing the principles of good governance of the Secretariat of the Senate by this study This is a qualitative research with an in-depth interview with key informants.

The results showed that

The Secretariat of the Senate has adhered to the following principles of good governance

1. Transparency can recognize the information of the agency, which can be checked The office has an information center, in order for the public to comply with responsibility Awareness of the duties that must be performed Be responsible when mistakes happen. check by using state power and a sense of responsibility must be practiced by adhering to the rule of law. And transparency is the key. Must be enthusiastic to fix, and the courage to accept the consequences of their own actions.
2. principle of participation Engaging people to participate in listening to problems and receiving suggestions from outsiders And supervisors should be able to listen to problems from the work of their subordinates who work directly by their subordinates so they can know the problem better.

Key word : Good governance, Problems in implementing good governance principles of the Secretariat of the Senate

บทนำ

✓ ✕ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเทียบเท่ากรม และมีฐานะเป็นนิติบุคคล ฝ่ายรัฐสภาซึ่งได้กำหนดให้มีส่วนราชการสังกัดรัฐสภา คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หน่วยงานสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และนอกจากจะมีงานหลักภายในองค์กรยังเป็นหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่หลักในการสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติให้แก่สมาชิกวุฒิสภามีการแบ่งหน่วยงานภายในออกเป็น 18 สำนัก

การแยกวุฒิสภาเพื่อจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐที่มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการดำเนินงาน (autonomy) รวมทั้ง การเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการบริหารมีภารกิจใน การอำนวยความสะดวกให้กับบริการกับสมาชิกวุฒิสภา สำหรับประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐที่มีโครงสร้างการบริหารงานที่เป็นอิสระมีการจัดตั้งมาเป็นระยะ ๆ ซึ่งแต่เดิมนั้นมีการจัดตั้งองค์การภาครัฐเพียง 2 ประการ คือ ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งต่อมา พบว่า ภารกิจบางประเภทไม่เหมาะสมหรือเข้าข่ายการจัดตั้งเป็นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ จึงต้องดำเนินการโดยออกกฎหมายเฉพาะ และมีการจัดตั้งเป็นองค์การหรือหน่วยงานในกำกับของรัฐมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย องค์การทหารผ่านศึก ศุภสภา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น (สุรพล นิติไกรพจน์, 2541, หน้า 5-8)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผลผลิตของการเปลี่ยนแปลงกรอบแนวคิดของการจัดภาครัฐ กล่าวคือ การบริหารภาครัฐที่มุ่งค่านิยมประชาธิปไตยภายใต้กรอบแนวคิดธรรมาภิบาลและการจัดการภาครัฐแนวใหม่หรือ (autonomization is a product of democratic governance reform and new public management) กรอบแนวคิดดังกล่าวนี้ ถูกรวม ๆ เรียกว่า “Governance” ซึ่งหมายถึง การจัดการปกครองหรือการอภิบาลเพื่อสะท้อนถึงความพยายามในการสร้างแนวทางการบริหารภาครัฐที่มีความรับผิดชอบรับการตรวจสอบต่อสาธารณะBorwornwathana (2005, pp. 13-45)

แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เป็นกรอบแนวคิดในการจัดการภาครัฐแนวใหม่ซึ่งแนวคิดที่มีอิทธิพลสำคัญ คือ การนำแนวความคิดของการจัดการภาคเอกชนมาใช้ในการบริหารองค์การภาครัฐ (Christensen & Lægreid, 2003, pp. 20) ทั้งนี้โดยการปรับบทบาทและวิถีทางในการบริหารภาครัฐที่พยายามที่จะลดบทบาทที่เน้นการควบคุมของภาครัฐเป็นการกำกับดูแล การจำกัดขนาดของระบบราชการ และแปรสภาพหน่วยงานของรัฐให้เป็นองค์การรูปแบบใหม่ที่มีความเป็นอิสระทางการบริหาร (Christensen & Lægreid, 2003, pp. 121)

๑

นพ. พงษ์เทพ ใสธรรม
นายก อบจ. ๕ ธันวาคม

1040111 5

ดังนั้น แนวคิดธรรมาภิบาลเป็นหนึ่งในแนวคิดที่สำคัญของการบริหารภาครัฐแนวใหม่ Rhodes (1996, p. 652) เป็นแนวคิดที่มุ่งหลักการบริหาร โดยยึดหลักนิติธรรม (rule of law) หลักความถูกต้อง หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบและรับการตรวจสอบต่อสาธารณะ (accountability) หลักความมีประสิทธิภาพ (effectiveness) (Kjare, 2004, pp. 19-27) มีการวางแผนกลยุทธ์และมีการปรับโครงสร้างและกำหนดพันธกิจสำหรับองค์กร มีการกระจายอำนาจไปสู่ระดับปฏิบัติการมากขึ้น โดยพิจารณาได้จาก การมีเจตนาที่มุ่งส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตยและศักดิ์ศรีของการเป็นมนุษย์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการตรวจสอบอำนาจรัฐ

อาจกล่าวได้ว่าทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นหลักชัยของหน่วยงาน และเป็นดวงประทีปของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และพยายามทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง การดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาสังคม ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ เป็นการบริหารงานยุคใหม่ที่เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ ความประพฤติชอบ การมีส่วนร่วม และกระบวนการยุติธรรม โดยยึดหลักสำคัญพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม การเอาใจใส่ในปัญหาของบ้านเมือง มีความกล้าหาญที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำ ยึดมั่นใจความถูกต้องดีงาม ยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างประหยัด คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน (สำรวย ขจรศักดิ์ , 2555, หน้า1)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวในข้างต้น ปัญหาของการวิจัยคือ 1. ความร่วมมือของบุคลากร 2. ข้าราชการไม่ตระหนักในนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ 3. ช่องการร้องเรียนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภายังมีไม่มากพอ 4. มีการเผยแพร่ข้อมูลให้บุคลากรยังไม่ทั่วถึง ดังนั้น สภาพปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติตามทัศนะของหน่วยงานในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จึงเป็นหัวข้อควรค่าแก่การศึกษาค้นคว้าอย่างยิ่ง ✓

นายสมชาย งามวิจิตร - ทรงคุณวุฒิ
รองเลขาธิการวุฒิสภา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ
2. เสนอแนะแนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตในการศึกษาจำแนกดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติโดยศึกษาตามพระราชบัญญัติหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ

1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า และงานเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ ที่อยู่ เลขที่ 111 ถนน สามเสน แขวงนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ 2564 รวมเป็นระยะเวลา 3 ปี

4. ขอบเขตด้านประชากร

ประกอบด้วย ระดับผู้บริหารและข้าราชการ จำนวน 12 คน

1. ผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รองเลขาธิการวุฒิสภา จำนวน 3 คน

ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานกลาง จำนวน 3 คน

2. ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ระดับผู้ปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จำนวน 9 คน

1. พนักงานราชการในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จำนวน 3 คน

2. ลูกจ้างประจำสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จำนวน 3 คน

3. พนักงานจ้างเหมาบริการเพื่อเสริมงานด้านนิติบัญญัติของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จำนวน 3 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. หน่วยการวิเคราะห์

หน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) คือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารได้แก่ รองเลขาธิการ ผู้อำนวยการสำนัก
- 2) ข้าราชการได้แก่ ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- 3) พนักงานราชการ ได้แก่ พนักงานราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant) ประกอบด้วย ได้แก่

- 1) ผู้บริหารประกอบด้วย

1.1 ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

1.2 รองเลขาธิการวุฒิสภาและรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- 2) ข้าราชการประกอบด้วย

2.1 ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

2.2 ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ

1. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 นำประเด็นเนื้อหาแต่ละด้านมาสร้างเป็นคำถามเพื่อสัมภาษณ์

1.2 สร้างสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อแก้ไข เนื้อหาที่ใช้

1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยพิจารณาอีกครั้ง เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์มากขึ้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้ โดยผู้วิจัยยื่นเรื่องเสนอให้กับทางมหาวิทยาลัยเพื่อจัดทำบันทึกเพื่อขอสัมภาษณ์ในงานวิจัยครั้งนี้และนำไปให้ผู้ที่จะสัมภาษณ์ไว้เป็นหลักฐาน หลักจากนั้นเป็นขั้นตอนของการสัมภาษณ์ เมื่อได้ขอข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจดบันทึกมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องเพียงพอและความเชื่อถือได้ของข้อมูลว่าจะสามารถตอบปัญหาของงานวิจัยได้อย่างครบถ้วน

5. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Triangulation Technique) โดยมีรายละเอียดดังนี้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการ ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งจะทำให้การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และตอบปัญหาการวิจัย โดยตรวจสอบแหล่งข้อมูลพิจารณาในแหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ในการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ในการตรวจสอบจากแหล่งบุคคลมากที่สุด โดยการสอบถามข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่ม ในคำถามเดียวกัน จากกลุ่มตัวอย่างคนเดียวกันจากแหล่งบุคคลหลาย ๆ คน เพื่อเป็นการยืนยันในข้อมูลที่ได้รับว่ามี ความถูกต้องกันหรือไม่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยถอดข้อมูลที่ได้จากบันทึกเทป แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน
2. สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ ซึ่งทำการสังเคราะห์ข้อความที่ได้จากการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ละท่านแล้วนำมาสรุปเป็นภาพรวมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

การนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ จากการประมวลสรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารได้ข้อมูลซึ่งเสริมต่อการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ จึงขอสรุปดังนี้

ประเด็นแรก ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพได้อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบโดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเป็นไปตามการบริหาร

กิจการบ้านเมืองที่ดี อีกทั้งหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ข้อ มาใช้ในการบริหารงานซึ่งปรากฏตามวิสัยทัศน์
ของส่วนราชการที่ว่าวิสัยทัศน์ (Vision) องค์กรที่เป็นเลิศในการส่งเสริม สนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่ง
สอดคล้องกับหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) กระบวนการและ
สถาบันต่าง ๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อตอบสนอง
ความต้องการของสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์
สูงสุด

ประเด็นที่สอง การบริหารงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ยึดหลักธรรมาภิบาล
เป็นอย่างมากโดยเฉพาะหลักความโปร่งใส สำนักงานมีคณะกรรมการในการพิจารณาในการเปิดเผย
ข้อมูล โดยมีหน้าที่ในการกลั่นกรองข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีมติให้เปิดเผยข้อมูล ซึ่งทำให้ประชาชน
สามารถตรวจสอบการบริหารงานของสำนักงานทำให้องค์กรมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
อีกทั้งหน่วยงานยังมีเว็บไซต์ของสำนักงานเพื่อให้ประชาชนรู้ข้อมูลของสำนักงานอีกด้วยและเรื่องของ
ความสามัคคี ทุกงานในองค์กรเกิดจากความร่วมมือของหลายคนเพื่อให้งานสำเร็จ บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ซึ่ง สอดคล้องกับ หลักความโปร่งใส กฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีการเปิดเผยข้อมูลอย่าง
ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้
ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปอย่างมากที่สุด อีกทั้งผู้บริหารต้องมีความโปร่งใสใน
การบริหารงานของกิจการคือไม่ซ่อนเร้นหรือปิดบังในการบริหารงานรวมทั้งต้องเต็มใจและอำนวยความสะดวก
ให้มิเกลไกตรวจสอบการปฏิบัติงานของทุกส่วนได้ทุกขั้นตอน

ประเด็นที่สาม หลักธรรมาภิบาลมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงมีนโยบายที่ให้ข้าราชการ
ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับการบริหารงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ยึด
หลักธรรมาภิบาลในหลักการมีส่วนร่วมการร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด หลักธรรมาภิบาลที่องค์กรนำมาใช้มากที่สุด เป็นหลักความรับผิดชอบ
บุคลากรของหน่วยงานส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สำหรับผู้บริหารควรมีมากกว่าความ
รับผิดชอบต่อตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่น หรือศรัทธาให้แก่ข้าราชการในสำนักงานเลขาธิการ
วุฒิสภาเพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงให้แก่องค์กร ทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง และแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น
องค์กรมีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามและเป็นเป้าหมายขององค์กรที่ทุกคนปฏิบัติ
เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีเป้าหมายเดียวกันและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
หลักธรรมาภิบาลที่องค์กรนำมาใช้มากที่สุด เป็นหลักการมีส่วนร่วม องค์กรจะพัฒนาไปได้ต้องอาศัย
ความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กรเรื่องของการทำงานต้องทำงานเป็นทีมหลายคนต้องช่วยกันเพื่อให้

งานสำเร็จร่วมนำไปได้ด้วยดี ผู้บังคับบัญชาต้องรับฟังปัญหาจากผู้บังคับบัญชาเพราะผู้บังคับบัญชา
เป็นพนักงานและรู้ปัญหาได้จากหน้างานและนำข้อผิดพลาดไปปรับแก้ไขต่อไปเพื่อไม่ให้เกิด
ข้อผิดพลาดนี้อีก อีกทั้งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีการเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมใน
เรื่องการประเมินผลงานของข้าราชการที่ได้รับการเลื่อนขั้นหรือเลื่อนเงินเดือนในตำแหน่งที่สูงขึ้นโดย
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

เสนอแนะแนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไปปฏิบัติ ประการแรก

ประเด็นแรก ต้องให้ความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กรอย่างจริงจังและ
ติดตามผลอย่างต่อเนื่องโดยมีการติดตามผลทุกระยะ และมีการจัดฝึกอบรมทุกปีให้กับข้าราชการเพื่อ
เพิ่มพูนความรู้ให้มากยิ่งขึ้น ปัญหาคือบุคลากรขององค์กรและนโยบายขององค์กร บุคลากร
บางส่วนไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลจนนำไปสู่การโดนให้ออกจากงาน
ต่างกับแนวคิดนโยบายสาธารณะแนวทางการปฏิบัติของรัฐที่มีวัตถุประสงค์ซึ่งอาจจะทำโดยคน ๆ
เดียวหรือคณะบุคคลในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1. ต้องมีวัตถุประสงค์
2. เป็นแนวทางปฏิบัติ 3. การปฏิบัติจะต้องเกิดขึ้นจริง 4. การปฏิบัติจะเป็นไปในเชิงบวก หรือเชิงลบ
ก็ได้ในส่วนของนโยบายขององค์กรบางครั้งกำหนดมาทำให้มีผลลัพธ์ไม่ตรงตามที่กำหนดไว้
สอดคล้องกับแนวคิดนโยบายใดก็ตาม ถ้าไม่มีการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ นโยบายนั้นก็ไร้คุณค่า หรือ
เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วล้มเหลว นอกจากจะเกิดความเสียหายต่อประชาชน ยังเกิดความเสียหายต่อ
ประเทศชาติ และอาจส่งผลกระทบต่ออนาคตทางการเมืองของผู้กำหนดนโยบายอีกและข้าราชการบางส่วน
ไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล เช่น ข้าราชการบางคนไม่ซื่อสัตย์สุจริต มีการนำเงินหลวงจากเบิก
เบี้ยประชุมที่จะให้กับคนในคณะที่ประชุมแล้วเก็บไว้ใช้เองไม่ให้คนที่เข้าประชุมทำให้มีการตั้ง
คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงและมีผลทำให้ข้าราชการผู้นั้นโดนลงโทษเป็นการไล่ออกจากราชการ
และต้องจ่ายค่าเสียหายเพื่อเป็นการชดเชยเงินที่หายไป

ประเด็นที่สอง ปัญหาที่สำคัญคือ คน หากคนหรือข้าราชการไม่ตระหนักในการนำมาใช้
ปฏิบัติสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่านโยบายใดก็ตาม ถึงแม้ว่าเรากำหนดไว้ดีตามหลักเหตุผล แต่ถ้าหากไม่มี
การนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายนั้นก็ไร้คุณค่า หรือเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วล้มเหลว นอกจากจะเกิด
ความเสียหายต่อประชาชน ยังเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ และอาจส่งผลกระทบต่อ
การเมืองของผู้กำหนดนโยบายอีกทั้งจะทำให้หลักธรรมาภิบาลนั้นเป็นเพียงตัวอักษร และไม่เกิดผลดีต่อ
องค์กรนั้น ๆ โดยเฉพาะผู้บริหารของหน่วยงานควรเป็นผู้นำให้ข้าราชการเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูน
ความรู้และนำความรู้นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัญหาของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาคือ
ข้าราชการบางส่วนใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า ทำให้เปลืองงบประมาณ เช่น การใช้กระดาษ A4 ใช้แล้วไม่

ก.
๗๑
๗/๕/๖๐
ส.ว.ท.๖๐

รุ่น

X

นำกลับมาใช้ซ้ำเพราะสามารถนำด้านหลังกลับมาใช้ใหม่ได้เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือไม่ ใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ในการส่งงานทำให้สามารถประหยัดในการใช้กระดาษมากจนเกินความจำเป็น หน่วยงานได้ควรจัดให้มีการฝึกอบรมและการรณรงค์ให้รู้จักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสามารถลดการใช้ทรัพยากรเช่นกระดาษและลดการใช้คนไปได้เป็นอย่างมาก การใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยในปัจจุบันทำให้ประหยัดเวลาในการทำงานและทำให้งานเสร็จเร็วมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับการบริหารเป็นแนวทางเทคนิคหรือการใช้อำนาจ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ที่มีอยู่ หรือคาดว่าจะมี จัดการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่สำนักงานได้ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

หลักธรรมาภิบาลที่องค์กรนำมาใช้มากที่สุด เป็นหลักความสามัคคีพบว่า องค์กรจะพัฒนาไปได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กรเรื่องของการทำงานต้องทำงานเป็นทีมทุกคนช่วยกันคิดแก้ปัญหาและอุปสรรคที่ต้องป้องกันเมื่อเจอในการสอบเช่นในเปิดสอบบรรจุข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจากบุคคลภายนอกมีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการสอบ และต้องการเตรียมกระดาษคำตอบ คำถาม การออกข้อสอบ การวางแผนดำเนินการสอบ การเตรียมสถานที่สอบทุกคนในกลุ่มงานจะต้องร่วมมือกันจัดเอกสารเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสอบ เพื่อให้การสอบสำเร็จตามเป้าหมายโดยสอดคล้องกับศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา (2547 หน้า 7) กล่าวว่า บริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจ โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมจากฝ่ายต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ อย่างเต็มที่

ปัญหาที่สำคัญคือ คน หากคนหรือข้าราชการไม่ตระหนักในการนำมาใช้ปฏิบัติสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่านโยบายใดก็ตาม ถึงแม้ว่าเรากำหนดไว้ดีตามหลักเหตุผล แต่ถ้าหากไม่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายนั้นก็ไร้คุณค่า หรือเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วล้มเหลว นอกจากจะเกิดความเสียหายต่อประชาชน ยังเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ และอาจส่งผลกระทบต่ออนาคตทางการเมืองผู้กำหนดนโยบายอีกทั้งจะทำให้หลักธรรมาภินั้นเป็นเพียงตัวอักษร และไม่เกิดผลดีต่อองค์กรนั้น ๆ โดยเฉพาะผู้บริหารของหน่วยงานควรเป็นผู้นำให้ข้าราชการเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และนำความรู้ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัญหาของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาคือข้าราชการบางส่วนใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า ทำให้เปลืองงบประมาณ เช่น การใช้กระดาษA4 ใช้แล้วไม่นำกลับมาใช้ซ้ำ เพราะสามารถนำด้านหลังกลับมาใช้ใหม่ได้เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือไม่ ใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ในการส่งงานทำให้สามารถประหยัดในการใช้กระดาษมากจนเกินความจำเป็น หน่วยงานได้ควรจัดให้มีการฝึกอบรมและการรณรงค์ให้รู้จักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้

X

ภาคสาม

นางจันทนา
นางรุ่งพร

คัมคำ โดยสอดคล้องกับ Gibson, Ivancevich, and Donnelly (1979 p. 25) สรุปว่า กระบวนการบริหารมี 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ

- 1) องค์ประกอบที่หนึ่ง การวางแผนและการจัดโครงสร้างองค์การ
- 2) องค์ประกอบที่สอง การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การสรรหา คัดเลือกคนเข้าองค์การ ภาวะผู้นำ และการสื่อสาร
- 3) องค์ประกอบที่สาม การปฏิบัติการการผลิต ได้แก่ การควบคุมและการติดตามผล การประเมิน

ข้อเสนอแนะ

- 1.1 ต้องให้ความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การอย่างจริงจังและติดตามผลอย่างต่อเนื่องโดยมีการติดตามผลทุกระยะ
- ✓ 1.2 บุคลากรขององค์กรและแนวนโยบายขององค์กร บุคลากรบางส่วนไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลจนนำไปสู่การโดนให้ออกจากงาน

รายการอ้างอิง

.....(2544) คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพฯ: กันยายน.

.....(2544) คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลิฟวิ่ง.

.....(2539). หลักและเทคนิคการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กมลทิพย์ เทพพิทยัฒมกรณ. (2555). การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วน ตำบลตามทัศนะของประชาชน เขตอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- กัญช์ อินทนู. (2550). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
รายงานการศึกษาอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กุลธน ธนาพงศธร. (2535). แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ. ใน เอกสารการสอนชุด
วิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผน นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- กุลวัชร หงส์คู. (2553). ธรรมาภิบาลหลักการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษาเทศบาลนครสมุทรสาคร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). ธรรมรัฐภาคการเมือง : บทบาทภาคการเมือง. สาร
คดีสมิธกันยายน.
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. (2542). การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม
ที่ดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2551). แผนการสืบทอดอำนาจโดยผ่านบทเฉพาะกาลของร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับลงมติ กรุงเทพฯ. ประชาชนรายสัปดาห์.
- จุมพล นิมพานิช. (2547). การวิเคราะห์นโยบายขอบข่าย แนวคิดทฤษฎี และกรณี
ตัวอย่าง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เจริญพงษ์ วิญญูบุรุษ. (2543). ธรรมาภิบาลเพื่อการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
ของสังคมที่ดี. วารสารเพิ่มผลิต.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2528). "แนวคิดและวิธีการวางแผนการศึกษา". ในเอกสารการฝึกอบรม
การวางแผนพัฒนา.
- ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์. (2543). กระบวนมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพมหานคร:
บพิธการพิมพ์.
- ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์. (2543). การปกครองที่ดี (Good Governance) ในระบบราชการไทย. กง
เทพฯ: โรงพิมพ์บพิธการพิมพ์. ดำเนินงานที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในองค์กร
กรณีศึกษา: พนักงาน บริษัท เทเลคอม ในเขตกรุงเทพมหานคร การค้นคว้าอิสระ ตาม
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ดิน ปรัชญพฤต. (2527). ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- เตือนใจ ฤทธิจักร. (2550). **ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของ บุคลากรสถาบัน นิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.**
- เทียนชัย วงษ์สุวรรณ. (2546). **"โลกาภิวัตน์ กับ Good governance" ใน ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. สถาบันวชิรธรรม.**
- ธงชัย สันติวงษ์. (2528). **องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516.การวางแผน. (2528). กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช.การศึกษาแบบบูรณาการในระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพันธ์ พลับพลึง.**
- ธรรณชนก ศรีทิพย์รัตน์. (2557). **ภาวะผู้นำ กระบวนการในการวางแผน การประสานงาน.**
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). **ธรรมรัฐแห่งชาติยุทธศาสตร์กู่หลายนะประเทศไทย. สำนักพิมพ์สายธาร.**
- ธีรยุทธ บุญมี. (2542). **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร วิทยุชน.**
- นงนุช วงษ์สุวรรณ.(2535). **การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.**
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2527). **ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: องค์ศิลป์การพิมพ์.**
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). **หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: องค์ศิลป์การพิมพ์.**
- นพพร วีระกุล. (2541). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2547).**กฎหมายมหาชน เล่ม 1 วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่าง ๆ. สำนักพิมพ์นิติธรรม.**
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. (2544). **รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร:114 สถาบันพระปกเกล้า.**
- บุษบง ชัยวัฒน์เจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. (2554). **รายงานการวิจัย เรื่อง ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล กรุงเทพฯ สถาบันพระปกเกล้า.**

ประจวบ สีสรร.(2542). การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตการศึกษา1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
ประทุม รอดประเสริฐ. (2539). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. (พิมพ์ครั้งที่ 5)
กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.